

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

UN TRIMESTRE

Dins Espanya: una pesseta.
Fora d'Espanya: dues pessetes.

Redacció i Administració

General Barceló, -1.-2.ª

PALMA DE MALLORCA

LA AURORA

Surt cada dissapte per donar ventim i altres erbes a n-es qui s'ho guany

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

A Manacor: Ca-Mestre Antoni Fiol Ferrer, 5.—Ca-Pamo Andreu Alcover, Plaça del Palau, 2.

A Palma: Llibreria d'En Guasp, Morey, 6.—Taller d'encuadernacions d'En Francesc Ferrer, Sta. Eulària, 25.—Llibreria Ernest Frau, Brossa.—Llibreria d'Alomar y Fontdevila, Brossa.

Parla En Revenjoli. Escoltau i oïren

Codonys

N'haurem d'encivellar uns quants an aqueys anticlericals, banastres, bandúes i beduus, que no s'aturen d'enforinyar contra Deu, l'Església i l'Espanya, i no están bons en no fer matx contra qualque cosa bona. Vaja, idò, veyam si els-e farem entrar una mica en sí ab un ratx de codonys que'ls arrambem devers ses costelles, galtes o clotell: allà ont e-hi tenguem més fret!

I

Escoltauho, anticlericals!

Voltros que vos demostrau tan contraris de sa pena de mort, allà ont voltros l'aplicau, sempre que poreu, an es qui vos fan nosa, de sa manera més vil i criminal; voltros que jurau i perjuru que sa pena de mort es contraria a sa raó, indigna de tot poble civilisat i propia tan sols de pobles seuvatges, escoltauho: ara a Viena es missers alemanys han celebrat un Congrés de Jurisprudencia, i han passat a votació, si s'havia de conservar sa pena de mort, i son estats més es qui han votat per que se conservés, i per lo meteix es qui deyen que s'havia d'abolir, han perdut. ¿Que hi deys an això, inimics de sa pena de mort? ¿O son pobles seuvatges Alemanya i Austria?

II

Sa fàbrica «Duro-Felguera» de Asturies

Aquesta fàbrica que tenia emprats moltíssims d'obrers l'han haguda de tancar a forsa de vagues i més vagues que's socialisme i republicanisme feren esclatar entre aquells obrers caps-de-gri i pocs-cervells, que's deixen emblanquinar d'En Melquiades Alvarez i d'En Pauetx Iglesias. Aquella fàbrica era d'una companyia, i sa companyia ha fet uy pe'sa tudoseria d'ets obrers en fer vaga i altra vaga, fent impossible sa vida de sa fàbrica. Un d'ets accionistes, arruïnat per amor de tals vagues, ha escrita una carta a La Epoca de Madrid, aont conta ab tots ets ets i uts s'enfilay de dis-sortes qu'ha corregudes es capital d'ets accionistes fins que s'es fet tot mal-bé. Basta dir que hi han perdut es noranta per cent. Derrera-ment sa fàbrica havia feta una mica de revivaya, fins que hi esclatà una nova vaga, i no hi ha hagut altre remey que tancar.

Es nostro bon confrare El Pla de Bages, de Manresa, tradueix sa carta d'aqueix pobre accionista, arruïnat p'es socialistes, que diu, entre altres coses, les següents:

«¿Com hem d'espantarnos els accio-

nistes» de haver haguda de tancar la fàbrica? «Els obrers cobraven els seus jornals. Quant anava malament el negoci y no hi havia diners per pagarlos, n'emmatllàrem al senyor Urguijo. Ells pogueren menjar. Nosaltres els plutócratas, de qui parla En Melquiades Alvarez, a qui's pagaren bones minutes pels seus informes en «la Folguera», ab sous no gaire superiors als dels capatassos, no hem cobrat ni una pesseta del capital bestret per constituir la Societat y ademés hem perdut bona part del metex capital.

«Per axò no'ns espanta la perspectiva del tancament de la fàbrica.

«Ara quedarem tots iguals, tots en la miseria, tots serem carn de emigració.

«En Pau Iglesias, que es un altre dels que sempre cobren, rebrá moltes felicitacions.

«Felicitacions de l'industria alemanya y bèlga que repartexen més del 6 per 100 de beneficis y que ara arruïnada la nostra empresa, podrán enviar més género a Espanya.

«Felicitacions dels païssos estrangers ont van a fer cap els capitals espanyols que aquí, per culpa d'aquestos redemptors, no troven colocació productiva.

«Felicitacions de les repúbliques americanes, especialment de la Argentina y Cuba, que veurán arribar un nou estol d'excelents obrers espanyols víctimes escarmentades y per lo tant disposades a fer bondat, de les predicacions d'aquestos oradors sense conciencia que arruïnen l'obrer y el treball nacional».

Això diu es pobre accionista, es pobre capitalista arruïnat p'es socialistes; i El Pla de Bages e-hi afegeix això altre, que passa de ver, i que tots es trebayadors s'ho haurien de clavar dins sa testa i no oblidarho may ja que les toca ben d'aprop. Diu així es confrare de Manresa:

«Aquestos fragments d'aquella carta haurien d'arribar a totes les llars espanyoles, perque els obrers sapiguessin qui son els seus inimics y aprenguessin que de cap règim, ni de cap home pot derivarse major dany pels obrers que'l que produex aquest règim brutal, el despotisme radical de aquestos homes fraternalment despotes, que viuen de mantenir l'esgabell en les principals manifestacions de la vida del país.

«Els que fomenten la revolta y aniquilen la llar del obrer, valentse de la vaga i del moti, els que paralisen el treball nacional perque Espanya sigui tributaria del estranger y fan fugir els capitals en perjudici del comerç y de la industria, aquestos no solsament son enemics del règim de ara sino que ho serien de tots, de qual-sevol en quin no poguessin dir «l'Estat soc jo».

«Y tot axò perque cobren.

«Els obrers cobren per treballar. Els seus redemptors cobren per no treballar y fins per procurar que no trsballin els demés.

«L'un cobra en francs, l'altre en lliures, altres en «reis», com en Soriano darrerament, y d'una manera fixa, constant, ab puntualitat matemática en pessetes».

III

Un gran benefactor de s'humanitat

Es bo de veure que no es ni En Lerroux ni En Pauet Iglesias ni En Melquiades Alvarez ni cap d'ets altres caporals republicans ni socialistes. Aqueys se'n fan bé trons de s'humanitat; aqueys lo que procuren es forrarse de diners i fer ca-seua demunt s'esquena des biduins, babaluets i quigolles que se deixen tondre com a xotets de cordeta. No, ni se tracta de cap caporal de republicans, socialistes ni revolucionaris; se tracta d'un Pare Jesuïta, el P. Jusep Alguer, de Manresa, un sabiàs de casta grossa, un dels primers metereòlegs (qu'estudien es canvis atmosfèrics) del mon, i Director de s'«Observatori de Manila». Ja hu era quant perdèrem ses Filipines, més ben dit, quant es masons les mos feren perdre, que llavò ells, es grans canalles de masons, feren córrer sa calumnia descarada de que havíem perdudes ses Filipines causa es freres. Idò el P. Alguer ja era llavò Director de s'«Observatori de Manila». I ¿creys que's nort-americans, republicans i protestants en sa immensa majoria, tractaren de treure'l pegant-li una cossa, com e-hu hanrien fet es republicans espanyols? Idò no: senyor; no'l tregueren es nort-americans an el P. Alguer, sino que li demanaren quina subvenció li donava es Govern espanyol per tal Observatori, que serveix per anunciar ses tempestats i temporals, ab lo qual se salven centenars de barques i milenars de vides humanes. El P. Alguer va dir quina era sa subvenció que li donava es Govern d'Espanya; i es nort-americans li aumentaren sa subvenció, donantli cada tres mesos tant com li donava es Govern d'Espanya en tot un any.

El P. Alguer ha inventat un aparat que's diu Barociclonòmetre, que serveix per avisar la gent quant ha de venir es «tifó», sa tempestat més horrorosa que's coneix en tot l'estrem Orient, aont fa matx per llare matant gent a l'uf, i destruint tot quant troba si no tenen temps de prevenirse. aquest aparat del P. Alguer serveix per anunciar tal tempestat, senyalant sa direcció que seguirá. El P. Alguer se'n anà an ets Estats Units a donar conte des seu invent a ses Autoritats Supremes d'aquella gran República, les quals li dispensaren una rebuda

triuñfant, i acordaren dotar d'aquest Barociclonòmetre tots es vaixells nort-americans del mar Atlántic; i enviaren el P. Alguer a Londres per que dirigís sa construcció de tal aparat. Se'n hi anà ell, e-hi es estat una tempeporedada; i ara, tornantse'n cap a Filipines, s'es aturat uns quants dies a sa seua ciutat nadiua, Manresa.

Perque vegeu jo anticlericals banastres i trossos de quoniam! que no som noltros, entusiastes de la Companya de Jesús i des seus grans homos, que hu ponderam, escoltau lo que'n diu del P. Alguer s'importantíssim diari nort-americà The New-York Times, i que hu tradueix en catalá «La Veu de Catalunya», d'ont e-hu prenim:

«La cosa més hermosa del mon es salvar vides. Jo hi he dedicat tota la meua a salvarne d'altres i trobo qu'eu causa una immensa satisfacció. Un home que sap que ha de salvar moltes vides y especialment de dones, per forsa ha de baixar tranquil a la tomba quant l'hora li sigui arribada.»

(Paraules del P. Algué).

«Evidentment, l'home que pronuncia aquestes paraules mereix un bon repós quan sos treballs s'hagin acabat. Ha salvat tantes vides, que no cal entretenirse en comptarles. Si n'hi posen un milió; lo probable es que'l total de les que ha salvat sobrepugi aquest número. Aqueix es el P. Joseph Algué, un jesuïta espanyol, director del Observatori de Manila y del Departament de metereologia de l'Arxipélag Filipí.

«Fá 20 anys que dedica totes les hores del día a l'obra nobilíssima de salvar vides. S'ha dedicat enérgicament a lluitar contra la més espantosa y més temuda de les calamitats del Extrem Orient, el «tifó».

«Sistematizantlo pacientment y valentse d'enginjosos invents ha arribat fins a quasi dominar el «vell dimoni del tifó», que acostumava a escombrar, y encara a vegades escombra, mar y terra capritxosament, destruint poblets, viles y ciutats, y fins les grans capitals que troba a son pas, reduintlo tot a miques y bocins y sembrant la terra de cadavres.

«De desde dalt del seu Observatori de Manila el P. Algué anava estudiant, calculant y compulsant datos, fins que un día pogué alçarse de sa cadira triomfalment; havia realisat el somni de tota sa vida. Feya anys que, incessantment treballava, estodiava, pera arribar a la construcció d'un instrument que, no solament avisés que era a la vora'l tifó, sinó que indiqués al ensemps el camí que seguiria.

«Valentse d'aquest instrument, el P. Algué's proposava que'ls mariners poguessin saber hont vindria'l tifó, separarse de son camp d'acció, evitant ses violencies y posar el barco a distancia convenient del vórtice del tifó. Aquest instrument que'l seu inventor anomena «Barociclonometre» avuy es usat per més de mil barcos dels que naveguen per les aigües dels mars orientals de l'Assia, y ua dut la fama de son inventor, ja molt gran a Manila y a totes les illes filipines, fins al més llunyans reconos de les terres llevantines.

«Avuy el P. Algué ha vingut al nostro país accedint a indicacions del Govern dels Estats Units que desitja adoptar el «Barociclonometre» pera tots els barcos americans. Durant els darres me-

sos el P. Algué ha estat sumament ocupat a Washington y a l'Havana, adaptant els seus càlculs fets per als mar del Pacífic, al mar del Atlàntic. Ell espera que'l «Barociclòmetre», que ha donat resultats tan admirables a l'Orient serà igualment eficaç pera prevenir als nostres marins quant se'ls hi acosta l'huracà o qualsevol altra tempesta, fent aixís possible el que'ls barcos se puguin allunyar de perill.

«El P. Algué va estar a Nova-York la setmana passada, y havia estat a Washington, ahont ab ajuda del capitá Fayne, superintendent del Observatori Naval, havia deixat completament satisfet al Govern respecte al valor del seu invent.

«Ahr (17 d'agost) s'embarcà cap a Londres, ahont, baix la seva direcció, hi serà construït el primer «Barociclòmetre» que s'usarà en el mar Atlàntic.

«Quant això serà fet, l'actiu sacerdot empenirà son llarch viatge de retorn a Manila, para dedicarse novament a la seva tasca de assenyalar el perill, pera protegir als mariners y pagesos y a tothom, enviant sos missatges y avisos a dotzenes de llocs y pobles que d'altra manera quedarien sobtadament a mercès del tifó y, sens cap mena de dubte, aixís anirà seguint la seva esplendorosa vida de treball fins que a la fi dels seus nobles dies y aixís reposarà a la hora de la seva mort com hi té dret el que na empleat tota la seva vida en benefici de l'humanitat.

«Afortunadament l'especte del P. Algué la pensar que aqueix dia encara es lluny. Està molt fort i en plena activitat, y aixís el trobà el reporter del «The Times» quant anà a visitar-lo a la sala de recepcions del Colegi de Sant Francisco Xavier de Sixteenth Street (aixó es del carrer 16.)

«Allí parlaren molta estona del seu invent y del pànich que s'apodera dels habitants de l'Extrem Orient quan se'ls assenyala que vé'l cicló, y del treball rapidíssim que s'ha de fer pera avisar en poques hores a tothom y lograr que les vides en perill pugin salvarse. Perque s'ha de tenir en compte que malgrat la gran vigilància que s'exerceix, el monstre encara es molt de temer.

«No fa pas molts d'anys que, no havent rebut l'avis en el port d'Hong-Kong, el tifó n'escombrà tot lo que hi surava, desde'ls jonchs (piragües) xinos fins als grans paquebots oceànics, amuntgant restes destruits en les platges y arrebasant la vida de més de 10.000 persones. Y en el mateix país del P. Algué (les Illes Filipines) un tifó no fa gaire temps hi matà 1.300 persones.

«Era massa trist—deya'l sacerdot, parlant del tifó—; aquella gent tenia que ésser salvada.

«La primera qüestió de la qual parlà el reporter, fou la de «Barociclòmetre» y el P. Algué li va fer una descripció de l'Observatori y del seu sistema de avisar als pescadors y a tota la població de Manila y sos voltants, y li explicà després l'instrument que aviat formarà part del material científic de tots els barcos que naveguin per l'Atlàntic.

«El «Barociclòmetre» es una enginyosa combinació del baròmetre ab un aparell avisador del cicló. Aquest aparell es inventat propi del P. Algué. El baròmetre especial que ab el nou aparell constitueix el meravellós instrument, es el baròmetre Faura inventat pel P. Faura, predecessor seu (del P. Algué), en la direcció del Observatori de Manila y en el departament meteorològic filipí y del qual fou ajudant fins a sa mort, ara fa 14 anys.

«El baròmetre usual solament anuncia la proximitat de la tempesta, però no la direcció en que's mou el centre o vòrtice del cicló. Es aquesta adicional informació lo que caracteriza al «Barociclòmetre». Es inútil entrar en detalls respecte l'invençió del P. Algué ja que aixó exigiria una llarga explicació y l'ús d'un llenguatge tècnic que no es propi d'aquest lloch.

«Jó tinch—deya el P. Algué—un cos

de 80 aussiliars indígenes, escampats per les illes del arxipèlech filipí. Els uns observadors, altres telegrafistes y altres missatgers. Desde Manila estichen comunicació directa ab altres estacions meteorològiques de les illes y també ab alguna de molt lluny de les Filipines, com, per exemple, Hong-Kong.

«La proximitat del tifó se'm telegrafia a mí, a Manila, en telegrama xifrat; d'allí jo l'envio o dotzenes de llocs y els avisos se circulen a districtes molt allunyats de les estacions receptores. Algunes vegades els missatgers porten les notícies en bicicletes, altres vegades una mena de nunci, proveit d'una trompeta, crida per les places públiques de la ciutat y pobles, y quan els vehins están aplegats els dona la noticia de que'l tifó arribarà molt aviat.

«Algunes vegades he pogut anunciar la proximitat del tifó tres dies abans de sa arribada y quasi sempre puch donar la noticia un dia abans.

«¿Y què pot fer la gent quan està avisaada? Cercar un refugi, cercar un forat ahont amagarse tan depressa com pugui.

«A dins de la mar, els pescadors poden provar d'arribar depressa cap a terra, sens perdre ni un minut, y 'ls barcos grans, poden sortir cap a alta mar a córrer el temporal y a provar de sortir del camp d'acció del tifó.

«Lo pitjor que li pot passar a la gent de terra es que 'ls atrapi el tifó lluny de tot refugi. No'n poden tenir una idea de lo que es un diluvi de pluja, quan el tifó arriba, ni la furia que porta'l vent. Una vegada a les illes Filipines, la pluja, durant dos dies seguits, fou tan tremenda, que igualà a la pluja total dels Estats Units en tot un any. La primera vegada que vaig dir aixó, a uns americans, no volgueren creure'm, però 'ls ho vaig demostrar ab datos, y, com es natural, se n'hagueren de convèncer.

«Cal veure Manila quan s'acosta'l tifó. Tota la ciutat esdevé nerviosa y espantada. El maig passat, per exemple, quan vaig donar la primera senyal, vaig ésser cridat al telèfon més de 160 vegades en poques hores, y vaig rebre més de 150 telegrams.

«Per terme mitg hi ha 21 tifons al any en les illes Filipines. Es clar que no vol dir que sigui aquest el número dels que passen per damunt de cada poble, sinó en tota l'extensió del arxipèlach.

«Quan la gent reb l'avis comença a posarho tot a prevenció, en llurs cases, preparant les provisions, en els llocs ahont els pugué ésser més fàcil de tenirles ben guardades y a mà. Y si el tifó arriba realment seriós, allavors no'ls queda més remey que amagarse als cellers y esperar allí dins fins que hagi passat.

«Malgrat les excelencies de son treball, el P. Algué, com molts dels grans y eminents treballadors, té les seves penes. Una cosa que, com se pot suposar, haurà tingut de molestarlo, es que hi hagi hagut tan considerable pirateria sobre les seves invencions per part de persones poch escrupoloses. Molts «barociclòmetres», han sigut construïts y venuts sense que ni un centim, de llur preu de venda, hagi entrat a la butxaca del seu inventor.

«Malgrat aixó, el P. Algué diu que la vida es molt més valiosa que l'or, molt millor que milions de dollars; la vida—segui dient—es la cosa més gran del mon y no hi ha medi de retornar-la quan se n'ha anat.

«Y dispèmsim—ara'm recorda que tenia un compromís—li observà,—y cortesment estreny la ma del repòrter, l'acompanyà fins a la porta y va córrer cap a dins del Colegi ahont l'esperaven.»

«Que no hu heu sentit, republicanetxos i socialistetxos? ¡Es un P. Jesuïta qu'ha fet aquest gran invent des Barociclòmetre, qu'ha salvades i qu'està cridat a salvar tantíssimes vides de pobres obrers. Si voltros, grans bandúes, fósseu lo que vos deys, vertaders amics i defensors des po-

bres, de sa classe trebayadora, posariu dalt des niguls el P. Algué, i omplirieu d'alabanses, vos ne farieu llengos. ¿Com es que no feys res d'aixó? Ah! perque es fals i mentida que vos preocupeu gens ni mica de sa sort des pobres i des trebayadors; es fals i mentida que sa causa des pobres i des trebayadors vos don cap maldecap; es fals i mentida que'n tengueu cap pel d'humanitaris. Lo que sou voltros i no sou res pus, uns missatges d'En Barrufet, uns merdacaners de Llocifer, des Llocifer de bon de veres, no des Llocifer de per riura o «Fosfor» aixó es, Mestre Biel de la Mel, de la xuyá pelada!

IV

Animalades de s'«Animalot pudent», i de s'«Obrer Balear»

Es sa cosa més natural del mon qu' un animalot fassa animalades; i aquell que put més que carn de vas, e-hi té un tranc del dimoni per ferne. Ja sabeu que dia 30 d'agost sa calá foc de desgracia sa capella de St. Bernat de la Seu, aixó es, es retaula qu'era grossissim, tot llenya seca de docents o trecents anys, i va prendre tant, que no hi va haver manera de tayarli ses comes an aquell foc aborronador.

Una desgracia així, mal sia a ca's contrari més gros, toca es cor i aufera sa veu de sa betzerria i de sa rancor de qualsevol persona. Pero, com s'Animalot pudent i s'Obrer Balear no hu son persones ni'n fan olor, sino tot lo contrari, lluny de compartirse gens des foc que hi hagué a la Seu dia 30 d'agost, en fan befa es grans noninguns.

S'Animalot pudent acaba per dir que «en tota veritat», tractantse de perdues materials, ses que produes foc a sa capella de St. Bernat, «més val que's perjudicats sien es plens qu' es pobres». Es alló de dir: «més val que's foc sia estat a la Seu que a una altra banda». I aixó hu diu després d'haver fet avinent que s'incredulitat ni es despreci a ses cases santes «no» «mouen» sa seua «ploma».... ¡O sa fe de s'Animalot pudent! qu'es quest any passat negá s'existència de l'Infern, del Purgatori i sa Missió Divina de l'Esglesia, i s'inspiració de la Sagrada Escriptura, i sa institució divina des sacraments de sa Confessió i de la Santa Eucaristia! ¡O es respecte de s'Animalot «a ses coses santes», que tantes de vegades l'ha duyt a fer befa del Papa i de s'Autoritat de l'Esglesia i de l'Esperit Sant! i ha fet tot quant ha sabut per desacreditar es Ministres de Deu, tirantlos senayades i carretades de llot fecal demunt, i ha calumniat tantes de vegades Ungits del Senyor, aixó sí, casi sempre s ense anomenarlos, per que no li poguessen posar una querella criminal, aixó es, els ha caluniats a lo canalla!—¡Vaja Animalot pudent! vos coneixem massa! Massa sabem qu'es lo que «mou» sa vostra «ploma»: es negoci i sa desvergonya! ¡I teniu sa poca alaxa d'anar a dir que «La Seu» «es ca-vostra»; que ha d'esser «ca-vostra» «La Seu»! La Seu es casa des feels cristians, no d'ets Animalots pudents que neguen s'existència de l'Infern i del Purgatori, que la Sagrada Escriptura sia inspirada de

l'Esperit Sant, que diuen que la Santa Missa i es sagrament de sa Confessió son farses des capellans! ¿«Ca-vostra» «La Seu»? ¡¿com no hu veys que hi teniu tan poques feynes com es cans, que no n'hi tenen cap?—¿Vol dir no vos agrada gota lo qu'ha fet a la Seu es gran arquitecte D. Antoni Gaudí? aquest homo extraordinari, aquest geni capdal de s'arquitectura moderna, que etsarquitectes d'Espanya i de fora d'Espanya que veuen ses seues obres, per mica entesos que sien, se treuen es capell devant es seu nom! I teniu sa... frescura de dir que lo qu'ha fet En Gaudí a la Seu es «un sacrilegi»! ¡Vos sí que no vos aturau de ferne desacrilegis insultant i malfamant Ministres de Deu, calumiantlos de sa manera més vil, destapantlos tot lo que los puga deshonrar, imitant s'exemple de Cham, que feu befa de sa nuesa de son pare el patriarca Noé! Sou vos, ¡o Animalot! es «sacrileg», no En Gaudí, aqueixa ànima sublim, tota de Deu, tota de s'Art, del qual es un geni caporall—¿Vol dir, ¡o Animalot! que no us agrada lo qu'ha fet i dirigit En Gaudí a la Seu? Ja es una senya de que es bo i re-de-bo, quant no vos agrada a vos! ¡Pobre d'En Gaudí, si fos sant de sa vostra devoció! ¡Deu n'alliber tota persona nada!

¡I mos contau, o Animalot, que «socialistetxos i republicanetxos» anaren a la Seu com «aussiliars» per apagar es foc de sa capella de St. Bernat! Un amic nostre que hi era, mos diu que hi va veure alguns «republicans», pero no cap «republicanetxo». Noltros an es qui creuen honradament que sa República es una forma de Govern millor que sa Monarquia, an aquells que no fan consistir es seu republicanisme en bramar contra Deu, sa Relligió i es clero, i que no en son afectats de carn de capellá, fraire o monja, an aqueys may per may les hem dits republicanetxos, sino republicans; i ens mereixen tots es nostros respectes, i fins mos uneix ab alguns d'ells una amistat ben coral. De manera qu'anys enrera hi va haver certs beneyts que mos varen prendre per republicans a noltros, veient qu'érem amics de tals republicans. Així es ¡o Animalot! que no hu creym que n'hi anás cap de «republicanetxo» ni de «socialistetxo» a ajudar a apagar es foc de la Seu. Lo qu' haurien volgut, qu'hagues feta flama, no sols sa capella de St. Bernat, sino tota la Seu! Mos consta que dins un cassino de la Rambla aont s'apleguen una trequelada de republicanetxos menja-capellans, manifestaven ells aqueys desiys infernals, ben propis de tal canalla.

Basta lletgir s'Obrer Balear per convencerse de quins son es sentiments humanitaris des «socialistetxos» i «republicanetxos»! ¡En fa befa es paperot socialista de que sa calás foc es retaulo de St. Bernat de la Seu, i de que sa cremassen ses figures de Sants que hi havia, suposant que foren es Sants que sa cremaren i no ses seues figures, burlantse sacrilegament de que ets altres Sants que hi havia dins la Seu, no acudissen a treure des foc es Sants qui se cremaven! ¿Quant han cregut es cristians que ses figures des Sants son es Sants de

bon de veres que reynen ab Deu an el cel? Es cristians veneren ses figures des Sants en quant son figures de Benaventurats, no perque tals figures tenguen cap virtut de si meteixes ni se puguen moure ni fer res nat del mon més que *representar*, pe'sa configuració esterna que s'escultor o pintor les doná, ets héroes de ses virtuts cristianes que, vivint an aqueix mon com noltros, se santificaren ab sa gracia de Deu, i lo meteix tenim s'obligació de fer tots es que som i mos deym cristians.—Com se suposa, s'*Obreiro Balear* no'n posa mitja de parauleta de condol p'es foc de la Seu, sino que demostra que n'estigué satisfet, just s'*Animalot pudent*, que després de dir que la Seu «es sa casa de tots» i qu'ell e-hu té per «ca-seua», acabá per venir a dir que valia més que se fos calat foc a la Seu que a una altra banda. Bona manera de considerar la Seu com a cosa seua, com a «ca-seua»! ¿En voleu més de Na Lluca? ¿Coses d'*Animalots*!

V

Crítiques i atacs que honren

S'*Obreiro Balear* surt fet un dimoni contra ets actuals retgadors republicans Srs. Obrador, Cirer i Trian per o que fan dins s'Ajuntament de Ciutat, perque s'hi porten com a persones decentes, perque no bramen contra Deu i l'Esglesia, perque no hi fant de menja-capellans. I per això els tracta de traydors de sa Causa republicana, de farsants, que no saben que's pesquen i que no duen altra idea que ferhi negoci dins la Sala i forars'hi com a polissons, i qu'están venuts, naturalment, an es monárquics. Tots aqueys gargays des papebot socialista honren molt aquells Retgadors republicans davant totes ses persones decentes i formals, Pobres d'ells si s'*Obreiro Balear* los alabás! Mentres en diga la mala pèsima bona senya!

VI

I ets anticlericals ¿qu'han fet?

Si, ¿qu'han fet aqueys caps esflorats per ses víctimes de sa derrera «Galerna» del mar Cantàbria, que dins es gost fé més de 150 víctimes? Del Papa sabem que, tot d'una que se n'enterá, enviá 3.000 francs. Des Bisbes que, quant esclatá aquella «Galerna», eren a Begoña (Bilbao), sabem que varen dur a ses famílies d'aquelles víctimes prop de 50.000 pessetes.

¿Que hi varen dur es caporals republicans, que fan de redentors des pobres? ¿Que veja es poble quins son que socorren es pobres! es qui agombolen es desvalguts!

VII

«La Escoba» se desdiu sobre Mn. Alcover

Es papebot socialista de Lluçmajor, «La Escoba», dia 31 d'agost posá sa reclamació que Mn. Alcover li dirigi dia 27 de dit més, i se negá a fer ses aclaracions que li demanava Mn. Alcover sobre aquell infame article «Escoltau llanuts», perque ja dir que, allá ont no havien anomenat per res Mn. Alcover, no pertocava fer cap rectificació. Pero se veu qu'aquell papebot e-hi pensá millor, i dissapte sorti dient que ab tot quant deyen dins s'article «Escoltau llanuts» no aludien a negú de Mallorca, i que en tot quant deyen d'En Revenjoli, no's referien en res ni per res a Mn. Alcover. Ab això sa veu sa... «valentia» i sa «cavallerositat» d'aqueys socialistes, que vomiten infamies i calumnies aludint qualsevol persona que no els càpiga baix de son barret; i si aquella persona els-e planta cara, i els-e diu: «Parlau clar!» ¿«va per mi això?»—aqueys «valents», aqueys «cavallers» tot d'una ablanceixen sa partida, i diuen.—«Ah no senyor!» «no hu deym per vostè!»—per més evident que sia que hu deyen per aquella persona, això sí, ab revolteries vilis, ab insinuacions solapades, a lo canalla. ¿Que les han de fer a una gent així? Vellarios es ble; i, en dir res contra cap persona, que les puguen agafar, ferlos passar pe' sa vergonya d'haveverse de desdir.

I an es qui's confessa autor d'aquella canallada de s'article «Escoltau llanuts», un tal «Rafel Cortés», que mos aménassa ab posar cada setmana demunt sa «Granera soyada» («La Escoba») una «Crónica negra» contra capellans, ¿que li hem de dir? ¿Quin cas s'ha de fer d'un subjecte que surt a's mitx i diu una partida de coses contra una persona, i tot seguit se veu obligat a desdirse? ¿Com no veu aqueix subjecte que lo que fa, es oy? Es segur qu'aqueixa «Crónica negra» no será més qu'un enfilay de mentides descarades i calumnies desvergonyides, dites ab revolteries i significanses, per que no'l puga agafar an aqueix «valent», que's veu que's tatay de lluna per «missatge d'En Barrufet». Bon profit li fassa tal ofici!

conexedor; esperava que's presentás s'avinentesa, i s'avinentesa arribá aviat, quant sa comare es dia manco a pensar feu una passada per ca'l Rey, i zas! la Reyna jove ja va tenir dos bessonets, un ninet i una nineta com a dos sols.

Pero ara veureu quina la va fer la Reyna véya, que ja hu tenia tot pensat i preparat per venjar-se d'aquella nora seva, de qui duya, sense cap motiu, tanta betzerria. Sa gran polissona estava sobre-avis: i tot d'una que veu lluir sa comare, se presenta a sa cambra de la Reyna jove; i, encara aquesta no va tenir es dos bessonets, els aplega, sense empexarse de sí sa mare els havia de veure primer, i lutx ab ells com la bala; les posa dins un senayonot, les tapa ben tapats de moques de peix, i crida, una criada, i i ja li diu:

—Jas! dute'n això més que depressa a tirar an es riu! i al manco no farà pudor per aquí! ¡ves a tirarho lluny, ben lluny! a un paratge desolat, que no hu veja negú! i al manco no sabrán que a ca'l Rey e-hi haja tals brutors!

Aquella criada agafa es senayonot, i ja es partida vora vora riu i cerca qui cerca un paratge desolat per tirar aquella senayonada de coses pudentes; pero aviat se sospitá que no eren tot moques de peix lo que duya dins es senayonot. I ¿que fa ella? El posa enterra per reposar una estona, perque no era gens juder, i sobre tot per aficarhi sa ma i veure si hi havia cap cuantrabándol tapat devall ses moques de peix. Decanta una mica aquestes, i ja hu crec que m'hi trobá an es cul des senayonot aquells dos bessonets, aquell ninet i aquella nineta que'l Bon Jesús acabava d'enviar a la Reyna jove. La dona romangué ab sos cabeyes drets, se'n feya creus, no se'n podia avenir des mal cor de la Reyna véya.

—Mesquina de mi! deya aquella criada, ¡dins quin marruell m'ha tirada aquesta mala ánima de la Reyna véya! ¿Això es manera de comprometre una al-lota de bé com som jo? I ¿que he de fer jo ara? Vaja! voldria qu'un sant m'ho digués que n'he de fer d'aqueys dos angelets de Deu! ¿Tornarlosme'n a ca'l Rey, per que la mala Reyna véya me fassa tórser es coll com el torsen a una perdiu o a un pollastre per plomarlo i tirarho dins s'olla? ¿Tirarlos dins es riu per que s'hi aufeguín tot d'una? Ah! això may! Primer m'hi tirarán a mi!

Ab això passa una jayeta bifa, ab uns ups com a calius flametjants, esquerdada, rabent. Repara aquella criada, i tot d'una ja coneix qu'aquella mesquina tenia cosa, que's veyá apurada de tot.

—¿Bon dia i bon hora que Deu mos do! diu aquella jayeta.

—Si, diu aquella criada, ¡ja es ben cosa de demanar a Deu un bon dia i una bona hora per mi, tan enfangada com me trop!

—¿Que teniu res de nou, germaneta? diu sa jaya, returantse.

—¡Maldement no tengués tant! s'esclama sa criada.

I li conta a sa jayeta fil per randa es pas que li havia fet la Reyna véya d'entregarli: aquell senayonot ab moques de peix demunt i aquells dos bassonets devall, y que li havia manat que hu tirás an es riu, pero qu'ella per res del mon les hi volia tirar an aquells dos bessonets fiys del Rey.

—No estigau apurada per això ni per altre tant! li diu sa jayeta. ¿Sabeu que heu de fer? Donarlosme an aqueys dos infantonets, i tirau es senayonot ab ses moques de peix an es riu. Perque ¿que vos ha dit la Reyna véya que dins es senayó hi hagués es dos bessonets?

—¿Que ha d'have dit sa gran polissona! respón sa criada. No m'ha dit més que:—*Vetassí assó!* vete'n a tirarho an es riu, lluny, ben lluny a un paratge desolat, per que may arribin a veure que a ca'l Rey teniem coses tan pudentes.

—Bono idó! diu sa jayeta, feysho així! ¡Venguen es dos bessonets!

—Jau! diu sa criada, i els hi dona.

I sa jayeta ab sos dos bessonets dins es devental, ¡de d'allá, si m'aplegau! perque

lo que's diu ella, tenia una cama de foc, i rebotia de rebenta que se'n anava.

Mentres tant aquella criada tira es senayonot ab ses moques de peix an es riu, i ja li ha envelat cap a ca'l Rey. E-hi arriba, la Reyna véya, que ja l'esperava, li diu si ha fet allò que li havia comanat, ella contesta que sí, i ja no se'n resá pus de tal enderivell.

I aquella mala ánima de la Reyna véya tota gojosa de veure qu'havia llevats des mitx aquells dos bessonets de sa nora, de veure qu'aquesta se cuydava morir de pena i de s'enutx de no haver pogut veure es fruyt de bendició que'l Bon Jesús li havia enviat, i que sa sogra jurava i perjurava que no era tal fruyt de bendició, sino un mostro horrorós que no sabien si era animal o persona, i que per això se'n ho havia duyt i hu havia llevat des mitx per que tota la cort i tot es reynat no fessen un alsament contra's seu fiy i sa seua nora o que's seu fiy, com vendria i veuria aquell mostro que sa seua dona havia tengut, no matás sa dona, sa mare i tots es criats i criades que hi havia a la casa es dia des neixement.

I tots es criats i criades i tota la cort ben retgirada, sabent com sabien es gènit del dimoni que tenia la Reyna véya, i qu'era capaç de passarho tot a foc i sanc, comandant, com comandava de tot, no essenthi el Rey.

I la pobre Reyna jove que no s'aturava de plorar i res li donava conort de sa perdua feresta d'aquells dos bessonets seus, que ja les donava per morts i per ben morts; pero anava ben alerta a motar de res, per por de sa sogra, que la creya capaç de qualsevol desbarat.

Ab això la guerra s'acaba, i el Rey torna; i lo primer que demana a sa mare i a sa dona, si hi ha hagut res de res.

—I tant com e-hi ha hagut! diu sa mare. Va néixer un mostro lo més horrorós, que no sabien si era animal o persona; i jo, p'es bon nom de tots dos, i pe' sa part que a mi'm tocava, me'n ho vatx dur i hu vatx llevar des mitx més que depressa!

A la pobre Francineta no li bastá cor per fer mentidera sa sogra: ses comes li prengueren es tremolor, tors es coll, i cau en-terra de baticor. La se'n duen an es llit, la feren cobrar a forsa d'esperits i de pedassos d'aygo fresca demunt es polsos; i con torná en sí, plora qui plora, feta un mar de llágrimes.

—Pero ¿que tens? li deya el Rey. ¡Digu'e'm que tens! ¡Esplique't!

Pero ella ben alerta a badar boca de tot allò qu'havia fet sa sogra de prendre-li, no cap mostro, sino es dos bessonets com a dos sols que'l Bon Jesús li havia enviats.

El Rey no hi arribá a veure clar en tota aquella cosa; veyá i no sabia que veyá, i li venien unes sospites ben fortes de qu' allá hi havia haguda cosa, pero tan tapada i tan envitricollada que no hi havia qui hu pogués endardellar. De totes maneres doná un gran dalt-abaija a sa mare perque li havia feta aquella mala endemesa de no guardarli lo qu'era nat de sa seua dona, i acabá per dirli que no s'hi atrevís una altra vegada a tornar fer un pas consembliant de llevar des vent lo que vengués an aquest mon, fos lo que fos, si no se'n volia dur s'aamut p'es cap, perque, si no la feya fermar a ses coes de quatre cavalls, que la rossegassen fins que hi hauria bossí, la faria tancar dins es fondet d'un castell aont no veuria sol ni lluna en tots es dies de sa seua vida.

I el Rey, com veyá la pobre Francineta tan trista i sempre ab ses llágrimes cara avall, no tenia delit de res, i sempre el veyen engronyat i mal-aixamús, mújol i alís.

Mentres tant aquells dos bessonets feyen hora per llego en creixensa i bondat a ca-aquella jayeta que les se'n havia duyt, i les havia fets bafiar. An es nin li posaren Juanet i a sa nina Catalineta; i si ún era garrít i ben tatay de per tot, s'altre hu era més. De manera que no sabien quin des dos se'n duya sa ventatge, un per nin i s'altre per nina.

I tothom li deya an aquella jayeta esquerda i rebenta:

DE TOTES ERBES

Sa flor de jericai i s'ancollet d'or
(segueix)

I heu de creure i pensar i pensar i creure que, com va fer mesos que'l Rey i Na Francineta s'eren casats, se mou una guerra, i el Rey se'n hi ha gué d'anar ab un peir davant s'altre, perque veyam ¿com aniria una guerra senza el Rey? ¿Qui no hu sap que negú fa ses gloses més avengudes que s'enamorat?

El Rey va deixar dit a sa mare que tenguessen ben regositjada Na Francineta, que no la deixassen tocar ab sos peus en-terra; i que, si Deu els enviava fruyt de bendició, que la cuydassen ben cuydassen ben cuydada, i que no mancás res a s'infant ni a sa mare.

—Veste'n descansat! li va dir la Reyna véya, que no li mancará res i será just com si tu fosses aquí.

Aixo hu va dir de boca, pero de cor va dir una altra cosa que no s'assemblava gota a lo que havia fet dir a sa llengo. Es que la Reyna véya, que no era gens véya, perque per molt si n'havia fets cinquanta per lo quant se casá molt jove, i

era fia d'un altre rey i llavo no era gens mal tapada de cos ¡i havia tenguda fama molta de garrida i gentil i s'hi conservava prou; pero com veyá aquella nora seva que no era fia de cap rey com ella, sino d'una caseta pobre, de baixa má, i llavo per afegitó la veyá tan garrida i garyarda de cap a peus i que tothom deya:—«¡Eli guanya i de molt en galania i gentilesa a la Reyna véya!»—el dimoni li se'n duya, i no la poria veure ab uys que tengués, ni la poria sofrir en via neguna, i això que la Reyna Francineta era lo més bona al-lota, que no feya mal més que an es pa, i tothom de la Cort, fora la Reyna véya, n'estava encantat, i a tots les hauria pogut fer fer moneda falsa fins i tot, de tan agradats que n'estaven. Es ferest lo qu'es capaç de fer una dona que passa per garrida, i llavo n'hi surt una altra que hu es més, i tothom se posa a dirho qu'aqueixa li guanya en garridesa. Si aquella té poder i s'altra li cau baix de ses unyles, i no se sap comandar es cor, fa uns desbarats qu'esglayen i aborronen tothom. I això li va succeir, ni més ni pus a la Reyna véya. Tot d'una no va fer res

—¿Pero d'ont dimoni heu trets aqueys dos angelets?

—No'ls he trets de cap dimoni! deya ella. Des dimonis no surten coses tan polides i precioses.

—¿Pero d'ont les heu trets? li tornaven dir una i altra vegada.

—¿Ay d'ont les he trets? deya ella. ¡No hu heu mester sebre! ¡No n'he de donar sa patent a negú! ¡Ja hu sap el Bon Jesús d'ont les he trets. I vos assegur que no me'n castigarà, sino que m'ho premiarà. Estaune ben segurs ben segurs.

I ja no'n treya negú altra claricia d'aquella jayeta i d'aquells dos infantons tan abrinats, galanxons i etxerevits.

(Seguirá)

JORDI DES RECÓ

En Pel Arrevehinat

que descapdella

Coses d'Alemania

a.

Lley contra es Jesuïtes

Aquesta es *s'actualitat* que ara més preocupa s'opinió a l'Imperi alemany.

Qui lletgeix sa Prens d'allà, no pot manco de quedar admirat de sa polseguera qu'han alsada entorn d'aquesta qüestió. Sembla que sa nació està a sa vorera d'un abisme. Lliberals, protestants i socialistes tenen es cabeyes arrevehinats; uns se fan por an ets altres, esclamant: «¡Ay de nos-tros! ¡ets Jesuïtes venen!»

Aquesta esclamació produeix an aquella gent un pánic semblant an es que produeix an es nostros infants, quant un crida: «¡Ay que vé es moracot!»

Aquest crit ferest «¡ets Jesuïtes tornan!», es sortit de Baviera, ab motiu d'un decret d'aquell Govern, concedint an es religiosos d'aquella célebre Orde permis per exercir es seu ministeri i derogant, de fet, sa tirànica lley d'escepció, promulgada contra es fíys de Sant Ignaci, durant lo més encés de sa anomenada *Lluyta per la cultura* (Kulturkampf), essent Canciller de l'Imperi En Bismarck, s'autor de sa frase: *sa forsa es primer qu'es dret*, fórmula desvergonyida de sa més brutal tirania.

Aquesta lley contra es Jesuïtes es casi lo únic que queda de ses anomenades *Lleys de matx* o persecució bismarckiana.

Pero si bé no l'han derogada espresament, a la práctica no se cumploix, ya fa estona. A Alemania hi ha Jesuïtes per totes parts aont se fa es bé i se lluyta contra es mal. Es Jesuïtes duen de front tot es moviment catòlic alemany, desde es seu aspecte purament religiós, fins es seu caire científic, polític i social. Ells no formaran a ses files des Centre, com e partit purament polític, pero ells nodreixen aquelles files ab sa seua vastíssima influencia dins es pole catòlic.

Se tracta, idó, no de sa cosa en sí, sino de sa seua *legalitat*; no se tracta propiament des Jesuïtes, sino de sa seua sotana negra.

Quant, fa set o vuit mesos, sa Presidencia d'es Govern de Baviera fou ocupada p'es sabi venerable i eloqüent caporal des Centre, es Baró de Hertling, un des seus primers actes va ser concedir existencia legal a la Companyia de Jesús, deixant així derogada, dins Baviera sa tirànica lley d'escepció d'en Bismarck.

Aquest acte d'estricta justícia és, es qu'ha donat lloc a que tots ets elements que s'enomenen *liberals*, hagen posat es crit an el cel, com si perillás s'existencia de l'Imperi.

Es pánic arribá fins an es punt de que contra es perill *negre*, contra s'ona invasora d'es *jesuïtisme*, s'es format es *blok groc y roig* de liberals i socialistes, i fins i tot un senyor comte Toerring proposá a dins es *Consej*

Nacional de Baviera demanar s'intervenció des *Consej Federal* contra es Govern de Baviera.

Aquesta proposició des Comte Toerring irritá, com era d'esperar, tots ets altres membres des *Consej Nacional*, i meresquó esser impugnada p'es mateix Princep Jordi de Baviera, qui va veure ab aquella proposició una injuria a s'autonomia des Regne de Baviera.

¡Tal es es patriotisme de tota aqueixa gent esquerrana! entregarien s'independencia nacional, just per veure-se escápols de jesuïtes i capellans. ¿No trobariem coses semblants—que dic—pitjors a s'història i an es present de sa nostra Espanya?

Antes d'acabar aquesta cosa, vuy manifestar una reflexió que m'ocorre. S'odi an es Jesuïtes ges escluiu des nostro temps de «llibertats liberals»? Aquest odi no es ara ni més fort ni més fondo que lo que hu era s'odi des temps clàssics des despotismes: d'En Pombal, de N'Aranda, d'En Jusep II d'Austria. Es jesuïtes no son odiats per motius politics, sino per motius religiosos; i aquesta es sa seua més verdadera gloria.

Contes veys, barayes noves

Es socialistes i es lerrouxistes se tiren es trastos p'es cap, i venen a demostrar com dos i dos fan quatre que si En Lerroux sembla un lladre, En Pauet Iglesias sembla un embuyós.

No som jo que dic una cosa ni s'altra; ¡Deu me'n quart. Això son ses males llengos radicals i socialistes que hu diuen.

Aquests derrers pregunten an En Lerroux: ¿Aont son «es doblers per fer sa revolució, rebuts d'América»?—I En Lerroux, per tota resposta, se posa ses mans a ses seues butxeques i esclama: «¡Vaja una pregunta més» bobiana!

En camvi, es radicals pregunten an En Pauet Iglesias: ¿Per que no hu rendit cantes devant es vostros partidaris, desde antes de l'any 1902?—I aquest respón:—Qui contes vol, contes té.—Diu també En Pauetxó que ell no sap sumar, que sols sap restar, i que, per això es contes no li surten may.

Un bon patró

A Manresa, sa firma «P. Jorba i fíys», ha concedides, «*motu proprio*» an es seus dependents ses següents millores:

1.ª Quinze i vuyt dies de vacances, respectivament, an es «dependents» i «aprenents» durant s'estiu.

2.ª Tancar ses botigues a les vuyt de la nit, maucó es dissaptes, que estarán ubertes fins a les deu.

3.ª De nou a deu de la nit, fora es dissaptes, en es meteix establiment i a conte de la casa, se donen lliçons de gramática, escritura, contabilitat etc., obligatoris p'ets aprenents.

¡Bon exemple qu'hauria de tenir molts d'imitadors!

En Bri-Fi

que hi dia sa seua.

Lo de l'Escola Normal de Mestres de Balears

I

¡Ja hu val!

En dret seny hem esperat tres setmanes sense ocuparnos d'aquest asunto, tan important per tota Mallorca, maldement en tenguésem ganes ferm de dir més de dues coses y de fer-hi qualque reflexió.

Mirau qu'es molt, així meteix, que an aquets temps de democràcia que correm y en que tant de respecte mútuo volen—i així ha d'esser—que mostenguem y tantes atencions mos hauriem de gordar uns ab sos altres, allà ont hauriem de prendre llum, mos donen fum.

P'el Ministre d'Instrucció pública parlam, per D. Santiago Alba, que se coneix que es romàs ab sos bras arroncat després de firmar es maleventurat

Decret de 22 de Juriol d'enguany suprimint l'«Escola Normal Superior de Mestras.»

Perque heu de pensar i creure que ni una parauleta més han escrita de Madrid de llavó ensá referent a tal asunto capital.

Qualsevol creuria que, quant no fos més que per atenció, el Ministre se seria dirigit a la Directora de la «Normal» diguentli: «Heu de fer això o això altre.» Idó, no, ni un sol mot, ni un telegrama, ni res nat d'aquest mon. ¡Vaja una manera de fer ses coses!

Y ara mos trobam a 9 de Setembre, a punt d'haver de matricular les al·lotes a la «Normal» y no sabem que fer ni aont anar.

I això es *governar*? i axò es protegir la cultura i educació de les modestes classes d'ont surten ordinariament ses que estudien sa *carrera de Mestras*?

¡No vos penseu que no hu valga!

II

Qu'heu sentit siular?

An el nombre 310 (dia 17 des mes passat) de LA AURORA ja déyem aquestes paraules: «Casi podríem fer es mal pensament de que el Sr. Alba deu tenir un esplet de *Colombines* ab falades *entrevées* i que no sab aont aficarles, i les deu voler regalar cátedres de Normal»

Idó, no hu haguésem endevinat!

¡E-hu sápiquen es mallorquins! ¿e-hu sentiu els pares de familia de Mallorca, gelosos de s'educació moral i cristiana de ses vostres filles, i que tants contents estáveu d'aquelles bones monges de la Puresa!

¿Sabeu per que les prenen la Normal?

Idó es, perque enguany son sortides de l'«Escola Superior del Magisteri» a Madrid un esplet de senyoretas ab so titol de «Mestres Normals» devall es bras i que, segons sa lley, tenen dret a ocupar cátedres—quant n'hi haja de vacants, com se suposa,—i ab rusca ferm. I com no hi havia prou cadires, mos decanten ses Monges, i mos hi volen entimar aquestes senyores.

Fins aquí no hi hauria res que dir, si aquesta conducta fos justa i legal.

Pero hi volem fer sols dues consideracions.

1.ª Si a cada esplet de *Llicenciats* en Ciències o Lletres—vulgo professors d'Institut—fessen lo meteix per colocalos quin avalot no mourien?—i ab raó—els catedràtics antics, si los diguessen: «Ara que en tenim de joves, ¡fora d'aquí, voltros véis! i feis lloch an es de sa darrera fornada! ¿No es ver qu'això seria monstruós, inaudit, injustíssim? ¿no es ver que això seria una infamia?»

Idó, això han fet ab ses Monges de la Puresa.

2.ª S'«Escola Superior des Magisteri», que en mala hora creá un Ministre conservador, es una *protegida*, una fiola de «la Institución libre de Enseñanza», que segons un des seus principals membres el Sr. Vincenti, té per objecte obligar els Poders públics a declarar obligatoria l'ensenyansa *laica* dins Espanya.

¡Que bufes! ¿A idó, que vos pensáveu?

I encara hi ha més. En sabem la prima d'aquesta «Escola Superior del Magisteri». Sabem que allà joves que hi eren entrats condrets—cristianament parlant—en son sortits desgraciadament fets una miseria i una llásuma, casi sense creencies, ni fe.

Idó, senyoretas educandes, an aqueixa «Escola Superior», vos volen enviar ara per formar sa nostra juventut! ¡Deu no hu permeti!

III

Un vot de gracies

El volem donar, modest pero coral, de bon de veres, an aqueix grapat de distingides persones que han endressada una instancia an el senyor Ministre d'Instrucció pública, demanantli que revoqui el R. D. de dia 22 de Juriol y torni posar en mans de les «Monges de la Puresa» la «nostra» NORMAL.

¿No la pagam ab doblers «nostros»? ¿No la paga sa nostra provincia? Idó, «qui paga, manda», deym en mallorquí. Que mos deixin tenir una «Escola normal Superior» que tan gustosament tot hom pagava y sostenia per sa mi-

seria d'unes 3.000 ptes. mal contades, y que no mos fassen gastar, contra es nostro gust y a revés-pel perque ningú les vol an aqueixes professores forasteres,—vint mil pessetes, ¿e-hu sentiu, mallorquins? vint mil pessetes, quant en sortiem, tan apler ab tres mil pessetes.

Vaja també el nostre agraïment com a mallorquins, y estimadors de lo nostro, an aqueixa trentena d'Ajuntaments qu'han firmada l'instancia ane que mos som referits abans; y a ses coranta o més associacions que també se son adherides, y sobre tot a la nostra digníssima Diputació Provincial, que també fa costat a tan bona obra.

¡Endevant! ¡per Deu y per la Patria!

¡Per el bé material i moral de Mallorca!

¡Per que les nostres joves i els nostros infants sian bons cristians!

IV

Per acabar...

No hu hem dit tot, ni de molt. Així es que deixam la ploma dins el tinter, apareyada per tornar emprendre aquesta tasca la setmana qui vé, si Deu vol. Sols toca, per acabar, adherirnos noitros per sa nostra part an el pensament hermós d'un distingit senyor que, dalt un diari ciutadà va proposar que demanassen els mallorquins com a prova d'adhesió y gratitut a la persona venerable de la Reverenda Mare «Directora de la Normal» de Palma, y «Superiora General de les Germanes de la Puresa», ¡la «Creu de l'Orde Civil d'Anfós XII, creada per premiar els mérits extraordinaris en l'Ensenyansa o en la Cultura. Ben merecudada le té, an aqueixa creu, la tan respectada M. Ablerta Gimenez. Ella no l'ha mester ni la demana; pero noitros estam an el cas de demanarla per ella, perque la se té massa guanyada.

J ara escoltau

EN VERA-VEU

Vida socialista

Llista d'honor des socialistes

Sopuerta i agost 1912.—Sa Agrupació Socialista ha tret a sa vergonya pública s'ex-president d'ella, En Pep Martinez Rivas, després de *emanciparse* ell amb una cantitat regular de doblers, se'n volgué anar a les Amèriques. L'han denunciat an es Jutge. ¿Que hi bufes, moixet?

Vélez-Málaga, idem.—Sa Societat d'obriers conradors ha duyta la barra En Pep Vela Martin. S'embutxacá 700 pessetes,—una miseria, que no es robo, ¿eh socialistes i anarquistes de *El Rayo*?—i s'embarcá de cap a l'Argentina; i, segons noticies particulars se troba a Mendoza. Avisam es companys de Málaga i de Mallorca que vagin alerta a un cop de bossa-social d'aqueys. I avisam per recomanació des paperots socialistes d'allà.

Secció local

Dimecres volgué ploure i ja no'n va sebrer. Va esser una cosa prima de tot, sense un tro, ni un llampec.

Que Deu mos do aygua, si convé!

Entram de ple dins es vermar. Una saó seria estada bona ferm, an es paréixer per les vinyes.

Es mal des porcs parex qu'ha mancabat molt, gracies a Deu.